

BELEIDS- EN WERKPLAN VOOR HET JAAR 2021 EN VOOR HET JAAR 2022, VASTGESTELD 24.04.2021

Stichting Nobilis, Lange Akker 24, 8431 PG Oosterwolde

Fiscaalnummer 8161.75.871

Inschrijffnummer Handelsregister KvK 41003933

Samenstelling bestuur conform uittreksel Handelsregister d.d. 27 september 2019, zie ook jaarverslag 2020.

Doelstelling

Het bestuur van de Stichting Nobilis richt zich in het beleids- en werkplan 2021 en 2022 op het aanscherpen van de uitvoering van de doelstelling. De doelstelling ligt vast door de statuten: **de stichting Nobilis stelt zich ten doel – zonder winstoogmerk – en binnen het gebied van Oost- en Weststellingwerf – op het terrein van regionale, nationale en internationale cultuur projecten te stimuleren die zonder deze steun moeilijk realiseerbaar zijn, en voorts al hetgeen met een en ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin des woords.**

De nadruk in het handelen van het bestuur is en blijft dat de nadruk wordt gelegd op het begrip *moeilijk realiseerbaar*. Het bestuur wenst geen projecten over te nemen van bestaande instellingen of van marktpartijen. Het bestuur keurt projecten en werkzaamheden alleen goed als zij aan het criterium *moeilijk realiseerbaar door anderen* voldoen. Soms kan het zijn dat samenwerking geboden is met een andere partij omdat een project de eigen financiële kracht en spankracht te boven gaat of dat een activiteit (bijvoorbeeld een tentoonstelling uit de collectie) in een andere instelling georganiseerd moet worden of wordt.

Uitvoering doelstelling

In de statuten van 21 februari 1991 is ook vastgelegd op welke wijze de Stichting Nobilis inhoud en uitvoering moet geven aan haar doelstelling:

- a. het zelf uitgeven of doen uitgeven van publicaties op het terrein van de letteren en de beeldende kunst;
- b. het ondersteunen van tentoonstellingen;
- c. het beheer van de collectie grafiek in Nederland van de Bulgaarse kunstenaar Peter Lazarov.

Toelichting

De collectie grafiek onder punt c is sinds de eigen huisvesting van de Stichting in 2014 flink uitgebreid en dat geldt ook voor de kunsthistorische bibliotheek met een zekere nadruk op prentkunst en grafische technieken.

Ook zou toegevoegd kunnen worden dat er in de huisvesting mogelijkheden zijn voor lezingen, workshops en cursussen.

Vergoedingen aan bestuursleden

Het bestuur kent ook in 2021 en 2022 geen vacatiegeld toe aan zijn bestuursleden en ook geen reiskosten, behalve als bestuursleden in opdracht van het bestuur een reis moeten maken, maar dan tegen 19 eurocent per kilometer of op basis van de vergoeding kosten openbaar vervoer. Kleine onkosten als postzegels, fotocopieerwerk enz. kunnen wel vergoed worden.

Vermogen

Het eigen vermogen steeg van € 107.222 op 31 december 2019 naar € 111.222,-- op 31 december 2020. Eerder al was de eenmalige afwaardering van de kunstcollectie naar € 1,-- op aanraden van de directeur van de Museumfederatie Fryslân een feit. De kunstcollectie kan nimmer ingezet worden als dekkingsmiddel omdat de collectie niet vervreemd kan worden. De jaarlijkse waardering in het kader van de culturele ANBI-status van de Stichting Nobilis blijft zichtbaar in het jaarverslag.

Bij opheffing

Bij opheffing wordt volgens de statuten het batig saldo besteed overeenkomstig het doel van de Stichting artikel 12 lid 6 aan een vergelijkbare instelling met een ANBI-status, de kunstcollectie van de Stichting wordt overgedragen aan het Rijksprentenkabinet van het Rijksmuseum Amsterdam, waarbij is afgesproken dat de collectie chalcografie in zijn geheel overgaat naar het Rijksprentenkabinet. Vervreemden of afstoten van dit deel van de Nobilis-collectie is niet mogelijk. De prenten en boeken die niet opgenomen worden in de collectie van het Rijksprentenkabinet worden in overleg met het Rijksprentenkabinet en met de schenkers of hun nagelaten betrekkingen geschonken aan andere musea in binnen- of buitenland of gaan terug naar de schenkers of hun nagelaten betrekkingen.

Statutenwijziging

Mocht de stichting in de nabije toekomst over structurele middelen kunnen beschikken dan is een structuurwijziging noodzakelijk en zullen de statuten ook gewijzigd moeten worden. Penningmeester Pieter Jonker doet in 2021 ervaring op met een statutenwijziging van de Dirk Kerst Koopmans door samen te werken met de belastingdienst en het notariaat. Als de resultaten gunstig zijn zou voor de Stichting Nobilis eenzelfde traject gevolgd kunnen worden, omdat de statuten eigenlijk wel enige aanpassing behoeven aan de nieuwe ANBI-richtlijnen. In het najaar 2021 gaat het bestuur van de Stichting zich daarover beraden.

Werkzaamheden

Voordat de specifieke voorgenomen werkzaamheden van 2021 en 2022 worden vastgelegd geeft het bestuur een korte toelichting op datgene dat in de dertig jaar van het bestaan van de Stichting in hoofdlijnen is gerealiseerd. Dan wordt het verband tussen a, b en c bij artikel uitvoering doelstelling ook duidelijk.

In de aanvangsjaren van de Stichting is begonnen met de opbouw van de collectie grafiek, met name die van Peter Lazarov, die toen als vluchteling-kunstenaar in ons land woonde. De verwerving en deels aankoop van de collectie mondde in 1991 al uit in een reeks tentoonstellingen en in de publicatie van het boek *Het labyrint in zwart en wit. Houtgravures van Peter Lazarov*. Het betrof het werk van Peter Lazarov tot en met 1991.

Daarna heeft de Stichting Nobilis dertig jaar lang werk verworven en aangekocht van de graficus Lazarov, met name de kunstenaarsboeken en grote, vrije prenten. Verder heeft Peter Lazarov alle ontwerpen van prenten geschonken aan de Stichting Nobilis. En tientallen tentoonstellingen zijn er van zijn werk georganiseerd. In 2011 is dat uitgemond in een grote, afsluitende overzichtstentoonstelling in Oldeberkoop (Ooststellingwerf) ter gelegenheid van 40 jaar Open Stal en uitgemond in een grote studie en overzichtsboek geschreven door Pieter Jonker over de periode 1991-2011 onder de titel *De prentkunst van Peter Lazarov*. Ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan van de Stichting Nobilis in 2016 werd er in het centrum voor prentkunst in Fochteloo opnieuw en in aanwezigheid van de kunstenaar een Lazarov-tentoonstelling georganiseerd.

Het bestuur heeft zich na de aanvangsjaren (Peter Lazarov heeft sinds 1996 de Nederlandse nationaliteit) toegelegd op de verwerving van een bredere collectie Nederlandse grafiek. Naast de prenten vooral ook de unieke collectie houtblokken en koperplaten, waarin prenten gegraveerd worden. Deze collectie is de grootste in Nederland museumland, telt ruim 4000 stuks. Merendeels bevinden de prenten van deze blokken en platen zich ook in de collectie van de Stichting Nobilis. Het bestuur legt zich toe op de bestudering en beschrijving van deze collectie, voordat de collectie misschien ooit eens wordt overgedragen aan het Rijksprentenkabinet van het Rijksmuseum Amsterdam. Het bestuur verzorgt ook bruiklenen uit deze collectie voor tentoonstellingen met een educatieve doelstelling.

Collectiebeleid

Het werk van een aantal Nederlandse grafici vormt de spil van de collectie. Het gaat met name om (delen uit) kunstenaarsnalatenschappen, te weten

Jan Battermann (Amsterdam)
Lou Strik (Amsterdam)
Pam G. Rueter (Amsterdam)
Toon Wegner (Orvelte)
Johannes Mulders (Oosterstreek)
Henk Hester (De Wilp)
Wim Zwiers (Amsterdam)
Jan A. Deodatus van Terschelling
Joost Schmidt (Engwierum)
Ank Spronk-Feenstra (Lochem)
Cornelis Labots (Antwerpen/Amsterdam)
Jacques Benoit (Vorden)
Jan P.C. van Doorn (Nijmegen)
Henk Blokhuis (Almelo)
Theo Elfrink (Nijmegen)
Herman Gordijn (Amsterdam/Terschuur)
Theo Kurpershoek (Amsterdam)
Fred Koot (Eindhoven)
Jan A. Verbruggen
Kuno Brinks
Karel Wetselaar
Ap Sok

Dirk Kerst Koopmans (Balk) (bruikleen)

En omvangrijke ensembles van prenten van nog levende grafici

Peter Lazarov (Groningen)
Anneke Kuyper (Haarlem)
Siemen Dijkstra (Dwingeloo)
Cees Andriessen (Apeldoorn)
Reinder Homan (Bakhuizen)
Tom Thijsse (Muiden)
Antje Veldstra (Groningen)
Manuel Kurpershoek (Nijmegen)
Wijke van der Bij (Grou)
Grietje Postma (Drachten)
Peter Kooij (Zutphen)
Jan van der Meulen (Burgum)

Erik van Ommen (Vries)
Kea Homan (Assen)
Jan van der Pol (Amsterdam)
Peter O. Gerrits (Roden)
Chr. Paul Damsté (Arnhem)
Jasper Damsté (Arnhem)

Daarnaast richt de Stichting Nobilis zich op het werk van de beeldhouwer en medailleur Guus Hellegers (1937) uit Steggerda. En op dat van de keramisten Hannie Mein (Vinkega) en Peter Hiemstra (Oldeberkoop).

Naast aankopen en schenkingen aan de collectie is het vooral de bedoeling dat het werk in tentoonstellingen aan een breed publiek wordt getoond en dat er nadere studie naar het werk wordt gedaan en uitmondend in publicaties. Het uitgeven van publicaties is een moeizame zaak. Uitgeverijen in Nederland met kunstboeken in hun fonds, vragen zulke grote subsidie- en sponsorbijdragen dat het bestuur van de Stichting Nobilis daar nooit aan kan voldoen. Er is voor gekozen het uitgeven van publicaties, die bijdragen tot de bekendheid van de collectie, in eigen beheer, in kleine niet- commerciële oplagen (500-700 stuks) te verzorgen. Dat is dus ook de samenhang tussen eerder genoemde a, b en c.

Overdracht van de collectie aan het Rijksprentenkabinet vindt niet eerder plaats dan wanneer de Stichting denkt haar werkzaamheden te hebben afgerond. Nu besluit het bestuur zelf over het verstrekken van bruiklenen, kan zelf de collectie laten bestuderen. Het bestuur wil de collectie onder handbereik houden.

Huisvesting van de collectie

De collectie bevindt zich sinds maart 2014 in een eigen huisvesting: Zuideinde 26b, 8428 HE Fochteloo. In 2019 is het overleg begonnen over een bescheiden uitbreiding van de huisvesting, vanwege de groei van de collecties. In 2020 is ruimte gehuurd van het Dorpshuis Et Legien voor een periode van drie jaar. In 2021 wordt verder onderzoek verricht naar het bouwen van magazijn- en depotruimte op het eigen erf.

Dagelijkse leiding

Het dagelijks bestuur bestaande uit Dr. Peter O. Gerrits (voorzitter), Beint Koopstra (secretaris) en Pieter Jonker (penningmeester) is ook belast met het dagelijks beheer. Zij zijn allen op dinsdag en donderdag aanwezig. Het algemeen bestuur vergadert minimaal twee maal per jaar, het dagelijks bestuur minimaal eens per twee maanden. Het algemeen bestuur laat zich bij staan door twee adviseurs, die de vergadering ook bijwonen.

Corona/covid 19

Door de corona-crisis en de daarmee samenhangende maatregelen zijn tal van activiteiten in 2020 afgelast en/of doorgeschoven naar 2021.

Meerjarenprogramma en –begroting

In 2020 is door het bestuur een meerjarenprogramma en – begroting vastgesteld in het kader van een subsidie-aanvraag museum-nota provincie Friesland. Het subsidie-verzoek is niet gehonoreerd toch probeert het bestuur zaken uit dat programma in 2021 en 2022 te realiseren.

WERKPLAN 2021

Het bestuur van de Stichting heeft aangekondigd dat het centrum voor prentkunst op 25 april 2021 geopend zal zijn voor publiek als de corona-maatregelen van rijkswege dat toestaan. Het bestuur gaat ervan uit dat opnieuw gebruik gemaakt moet worden van het reserveringssysteem.

Erik van Ommen

Rond 1 maart 2021 verschijnt Nobilis cahier 14 *Erik van Ommen. Vogelprenten ontwerpen, snijden en drukken*. In de maand maart 2021 zal in de galerie van Erik van Ommen een tentoonstelling gewijd zijn aan de reductiehoutsnedes van Erik van Ommen. Er is ook een speciale editie van het cahier met de prent *Kerkuil*, houtsnede, 2020.

De oplage van het cahier is 1.000 exemplaren, 48 pagina's, vormgeving Sijtze Veldema.

Tijdens de eerste tentoonstelling in 2021 zal in het kantoor van het centrum voor prentkunst een kleine expositie zijn van kleurenhoutsnedes van Erik van Ommen en van zijn originele houtblokken. In het cahier zijn bij bepaalde prenten QR-codes te vinden, die zorgen voor de verbinding met korte filmpjes van Erik van Ommen. Zij laten zien hoe de prent werd gemaakt. De filmpjes zijn ook te zien op de website van Stichting Nobilis. Nieuwsblad De Nieuwe Ooststellingwerver wijdt een hele pagina aan dit project.

De Zutphense Kehille in het bijzonder. Een geschiedenis van Joods Zutphen

Op vrijdag 26 maart 2021 verschijnt het Nobilis-boek *De Zutphense Kehille in het bijzonder* van de hand van Peter Kooij. Een deel van de oplage verschijnt met een originele prent-bijlage. Naast aandacht in regionale nieuwsbladen en op Joodse websites zijn er ook grotere publicaties in het vooruitzicht gesteld: Dagblad *De Stentor*, dagblad *Trouw*, tijdschrift *Oer* en tijdschrift *Zutphense pracht*. Oplage: 750, 300 pag., 201 illustratie in hard cover, vormgeving Sijtze Veldema.

Prentkunst in en om Zutphen

Van 25 april tot en met 27 juni 2021 in het centrum voor prentkunst in Fochteloo de tentoonstelling, die in 2020 zou plaatsvinden: Prentkunst in en om Zutphen. Deze Nobilis-tentoonstelling was wel al te zien in Zutphen in Dat Bolwerck.

Getoond worden etsen van Wim van der Meij, lino's en houtsnedes van Camiel en Cees Andriessen, werk van Jeanne Bieruma Oosting, houtgravures van Jan Mankes, schilderijen van Linde Leijh, kleine prentkunst van Charles Glaude Behrens, prenten van Peter Kalkowsky en werken op papier van Sandra van de Griendt, lino's van Peter Kooij, etsen van Ank Spronk-Feenstra en materiaal uit de schenking dr. Chris Schriks.

Bij de tentoonstelling is de Nobilis-publicatie *Prentkunst in en om Zutphen* beschikbaar, die werd uitgegeven i.s.m. het tijdschrift *Grafiekwereld*.

Sierd Geertsma (1896-1985). Tentoonstelling van 10 juli 2021 – 3 oktober 2021

Het 125-ste geboortjaar van de Appelschaster kunstenaar wordt in 2021 uitvoerig herdacht met tal van activiteiten. Het is een samenwerkingsproject van Museum Dr8888 te Drachten, de Sierd Geertsma Stichting uit Heerenveen en Stichting Nobilis Fochteloo. Er zijn drie exposities gepland: in Drachten (8 juli – 3 oktober 2021) *Ode aan het landschap – landschap als noodzaak* (dat is een groepstentoonstelling niet alleen Geertsma), in Appelscha (1 augustus – 1 november) in het bezoekerscentrum Nationaal Park Drents-Friese Wold met veertien vergrote foto's van schilderijen van paddestoelen van Sierd Geertsma met daarnaast veertien foto's van de echte paddestoelen en in het centrum voor prentkunst een tentoonstelling met grafisch werk, tekeningen en reclamewerk van Sierd Geertsma en ook schilderijen van zijn hand.

Zes keer op een donderdagochtend tijdens de tentoonstelling in Fochteloo zal Pieter Jonker daar een lezing met PowerPointpresentatie verzorgen over leven en werk van Sierd Geertsma. Tevens op drie donderdagavonden en voor groepen op afspraak buiten de gebruikelijke openingstijden. Er wordt overigens ook een nieuwe audiovisuele presentatie getoond aan bezoekers, zowel in Appelscha als Fochteloo.

Boek Sierd Geertsma

Naast de tentoonstellingen verschijnen er ook publicaties en andersoortige uitgaven: een fietsroutekaart, een verjaardagskalender, een foto-notitieboek en tenslotte een nieuw boek. Het boek is een uitgave van de Stichting Nobilis i.s.m. de Sierd Geertsma Stichting en Museum Dr8888 en wordt geschreven door Pieter Jonker, Carol Klok en Peter Kooij.

Voor de boekuitgave loopt een specifiek traject voor fondswerving. Het boek past in de nieuwe serie van de Stichting Nobilis.

Zaterdag 10 juli 2021

(buiten)Dag van de Prentkunst

In verband met de corona-perikelen wordt er een buitendag georganiseerd in de vorm van een markt met kramen, waar prentkunstenaars, handelaren en instellingen hun waar te koop aanbieden. Tegelijkertijd is het de opening van de Sierd Geertsma-tentoonstelling. In het Dorpshuis het Legien om 11.00, 13.00 en 15.00 uur lezing met PowerPointpresentatie over leven en werk van Sierd Geertsma.

Tentoonstelling Grietje Postma 9 oktober 2021 – 12 december 2021.

Tevens fototentoonstelling Judith Bouma-Litjens Het Fochtelooerveen en de Verkade Albums.

In de zaal van het centrum voor prentkunst een tentoonstelling van nieuwe kleurenhoutsnedes van Grietje Postma. Gekeken wordt of er in samenwerking met anderen nog een kleine publicatie aan haar werk gewijd kan worden nu het Nobilis-boek over haar werk is uitverkocht. Het gesprek daarover is gaande.

Tijdens de tentoonstelling is ook de presentatie van haar Nobilis-Vriendenprent.

In de gang, bibliotheek en het depot is een fototentoonstelling van het werk van natuurfotografe Judith Bouma-Litjens in samenhang met een presentatie van de Verkade Albums.

In geen van de Verkade Albums wordt gesproken over het Fochtelooerveen toch heeft Judith Bouma in de albums gezocht naar flora en fauna, die en in de Verkade Albums zijn afgebeeld en die zij als fotografe in het Fochtelooerveen ook heeft vastgelegd. Van de tentoonstelling wordt ook een PowerPointpresentatie gemaakt, die wordt gebruikt in een lezing-aanbod van Judith Bouma-Litjens en Pieter Jonker. Gedurende tentoonstelling en tijdens de opening verzorgen zij een lezing waarin de aquarellen geplaatst worden naast de foto's van Bouma. Pieter Jonker vertelt ondertussen over de albums en haar kunstenaars en Judith Bouma-Litjens over de flora en fauna van het Fochtelooerveen. Groepen kunnen deze activiteit ook boeken. In het dorps huis wordt dan eerst de lezing verzorgd en daarna bezoekt de groep de tentoonstelling.

Collectievorming en -beheer

Er is in 2021 € 4.500,-- beschikbaar voor het in zuurvrij in passepartout zetten van prentwerk in de collectie. Het bijkomend voordeel is dat dan ook het werk direct beschikbaar komt voor tentoonstellingen in en buiten het centrum voor prentkunst.

Prioriteit wordt gegeven aan:

Etsen van Karel Wetselaar. Radboud Hafkenscheid en Pieter Jonker buigen zich over een cahier en een tentoonstelling in de toekomst.

Kleurenhoutsnedes van Tom Thijsse. Pieter Jonker werkt aan een boek over het werk van Tom Thijsse.

Etsen en kopergravures van Kuno Brinks. Peter Gerrits en Pieter buigen zich over tentoonstellingsmogelijkheden.

Houtsnedes en lino's Cees Andriessen.

En als er nog financiële ruimte over is: het werk van **Ap Sok**

Tenslotte de prenten van **Prentenuitgeverij In het huis met de berk.** Barteld Londo en Pieter Jonker werken een tentoonstellingsidee uit.

Arend Jan Evenboer is de nieuwe verantwoordelijke vrijwilliger voor het beheer van de bibliotheek, die opnieuw ingericht wordt en er wordt een aanvang gemaakt met de titelregistratie.

Hans de Jong is de nieuwe verantwoordelijke vrijwilliger voor het beheer van de afdeling chalcografie.

Jan Seton en Petra Koornneef beheren en werken voor de collectie toegepaste grafiek.

Coördinator voor het collectiebeheer is Barteld Londo.

Collectievorming ligt in handen van de commissie bestaande uit dr. Peter O. Gerrits, Beint Koopstra en Pieter Jonker.

Workshops

Als de corona-maatregelen het toestaan worden met ingang van het najaar 2021 de workshops van Antje Veldstra (kleurenhoutsnede) en Peter Lazarov (houtgravure en Japanse prentkunst) hervat. Ook zal gekeken worden of de nieuwe workshop etsen van Reinder Homan gepland kan worden.

Gastvrouwen- en heren

Beint Koopstra en Rinnie Veenstra coördineren wederom de openstelling van het centrum voor prentkunst. Een vaste kern van vrijwilligers treedt op als gastvrouw of gastheer tijdens de openingstijden donderdag- tot en met zondagmiddag 13.30 – 16.30 uur. Vooral nog is reservering via een tijdslot noodzakelijk.

WERKPLAN 2022

Jeanne Bieruma Oosting – geen tijd verliezen.

Van 9 april tot en met 21 augustus 2022.

Vijf musea maken in een samenwerkingsverband ieder een tentoonstelling met een eigen invalshoek. Stichting Nobilis kiest voor *Jeanne Bieruma Oosting, vrienden en tijdgenoten*. Naast een tentoonstelling verschijnt er een Nobilis cahier bij deze tentoonstelling, geschreven door Pieter Jonker en Peter Kooij.

Aanleiding van dit project is de verschijning van de biografie over Jeanne Bieruma Oosting van de hand van dr. Jolande Withuis bij de Bezige Bij.

Deelnemende musea: Museum Staal Almen, Museum Henr. Polak Zutphen, Museum Maassluis, Museum Belvedere Oranjewoud en Nobilis centrum voor prentkunst.

Er verschijnen ook allerlei andere producten: mapjes met kaarten, enz.

De publiciteit wordt gezamenlijk en landelijk gevoerd.

Antje Veldstra

Van 27 augustus tot en met 25 september 2022.

Antje Veldstra maakt in 2021 en 2022 nieuwe prenten in natuurgebieden in Noord-Nederland, te beginnen in het Fochteloerveen. De tentoonstelling reist door naar andere locaties. In november op Ameland Kunstmaand en in Forma Aktua Groningen te zien.
Bij de tentoonstelling verschijnt een publicatie.

Herman Gordijn

Van 1 oktober tot en met 11 december 2022.

De tentoonstelling zou al eerder gehouden worden. Bij de tentoonstelling verschijnt een boek.

WERKPLAN 2023

Het bestuur moet nog een keuze maken uit tentoonstellingen met werk van

- a. Karel Wetselaar
- b. Kuno Brinks
- c. Tom Thijsse
- d. Prentenuitgeverij 't Huis met de berk.
- e. Cees Andriessen
- f. Jan A. Deodatus
- g. Dirk Kerst Koopmans
- h. Jasper en Chr. Paul Damsté
- i. Nico Bulder
- j. Jan van der Meulen

In 2022 en 2023 zal er volop gewerkt worden aan de collectieregistratie.

Dit beleids- en werkplan is besproken en vastgesteld in de bestuursvergadering van 24 april 2020 en gepubliceerd op de website in het kader van de ANBI-richtlijnen van de belastingdienst.